

در رساله مجرب از امام صادق علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

مقومات استصحاب

جلسه ۴۴۲

استاد شفیعی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

مقومات استصحاب

مصنف: از اقوال علماء هفت مقوم برای استصحاب، استظهار می شود.

اقسام مقومات:

۱. مقومات مهمی که بدون آن اصلاً مفهوم استصحاب محقق نمی شود.

۲. مقوماتی که شرط جحیت استصحاب است، که با انتفاء آن، استصحاب مشمول ادله جحیت نمی شود.

مقوم اول؛ یقین سابق؛ مکلف به حالت سابق یقین دارد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

علت اشتراط چیست؟

در مفهوم استصحاب (ابقاء ما كان) یقین سابق موجود است و اگر چنین لحاظی در استصحاب نباشد،

مفهومش محقق نمی شود.

اخذ یقین در استصحاب به چه صورت است؟

یقین در استصحاب به صورت موضوعی اخذ شده است، یعنی نفس یقین موضوعیت دارد.

یقین در استصحاب به صورت طریقی اخذ شده است، یعنی خود یقین طریقی دارد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

مقصود از یقین

(والمقصود به الیقین بالحالة السابقة...)

مقصود، یقین به حالت سابق است و فرق نمی کند:

متعلق حالت سابق یا حکم شرعی باشد، مانند: شک در طهارت سابق.

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

یا موضوع حکم شرعی باشد، مانند: شک در خمیرت مایعی.

یقین جزء ارکان استصحاب است، زیرا اخبار و بلکه معنای استصحاب، متوقف بر وجود یقین به حالت سابقه است.

مقوم دوم: شک

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

(والمقصود منه الشك في بقاء المتيقن...)

مراد از این شک، شک در بقاء متیقن است؛ مانند: شک در بقاء طهارت سابق.

این شک جزء ارکان استصحاب است، زیرا در صورت بقاء یقین سابق یا تبدل آن به یقین دیگر، مجالی برای استصحاب باقی نمی ماند.

پس جریان استصحاب متوقف بر شک در متیقن سابق است، لذا این شک ماخوذ در موضوع استصحاب است.

(اجتماع یقین والشك في زمان واحد)

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

مقوم سوم: استصحاب؛ اجتماع یقین و شک در زمان واحد، در نفس مکلف است.

و مراد از این اجتماع، اجتماع مبدا حدوث یقین و شک در آن واحد نیست بلکه مراد، اجتماع آن دو حالت در نفس مکلف است، که سه صورت دارد:

۱. گاه مبدا حدوث یقین قبل از حدوث شک است.

۲. گاه یقین و شک از نظر حدوثی متقارن می شوند.

۳. گاه آغاز پیدایش یقین متاخر از حدوث شک است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

(کلّ هذه الفروض هي مجرى للاستصحاب)

تمام این فروض، مجرای برای استصحاب است.